Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

I Pomniki, kapliczki, figury i krzyże w Rejowcu.

Komputerowy plan Rejowca.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Popiersie Mikołaja Reja w Rejowcu.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Na cokole przedstawione jest **popiersie Mikołaja Reja** w stroju szlacheckim. Pomnik ufundowany został przez wdzięcznych mieszkańców Rejowca w 500 - lecie urodzin Mikołaja Reja.

Pomnik przy Urzędzie Gminy w Rejowcu.

Na miejsce jego lokalizacji wybrano u zbiegu ulic T. Kościuszki (Piłsudskiego, J.W. Stalina) i Henryka Dąbrowskiego (Kolejowej, Partyzanckiej). Przy realizacji pomnika odstąpiono od pierwotnych założeń, rezygnując z płyt granitowych. Wykonano go z otynkowanego betonu Wykonawca - Kaźmierczak Władysław mieszkaniec Kolonii Siedliszczki. Odsłonięty 22 lipca 1949r.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Na samym szczycie stylizowane godło państwowe wykonane z mosiądzu, pod spodem napis (grube czcionki z mosiądzu) Fotografia z 20 maja 1959 roku.

PAMIĘCI
POMORDOWANYCH
PRZEZ
NIEMCÓW

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

W LATACH
1939 – 1944

W ramach prac renowacyjnych [1] w latach 70-tych XX stulecia ówczesne władze samorządowe wpadły na „genialny pomysł”– upiększyć pomnik wykładziną z kiczowatego lastryka imitującego płyty granitowe. Usunięto pierwotny napis zastępując go odpowiednią tablicą. Częściowo zasypano stopnie, gubiąc tym samym proporcje. Po tych przeróbkach obelisk stracił na swej wymowie. Efekt tej modernizacji widoczny jest do dnia dzisiejszego.

Fotografię pomnika wykonano w dniu 17 grudnia 1988 roku . Foto tablicy z dnia 8 września 2008 roku. Koronę na głowie Orła dodano po 1989 roku .

Nowy napis: (Usunięto wszystkie mosiężne elementy) - wyryto na tablicy, który głosł:
PAMIĘCI
POMORDOWANYCH
PRZEZ NIEMCÓW
HITLEROWSKICH
W LATACH
1939 – 1944

[1] W opracowaniu „Pomniki Pamięci Narodowej” - województwo chełmskie. Praca Zbiorowa pod redakcją prof. Z. Mankowskiego. Lublin 1975r i maszynopis z tej książki w BB i DZ – Chełm oraz karcie katalogowej – Pomnik w Rejowcu redakcji mgr Cz. Kiełbonia nie mają potwierdzenia w materiałach źródłowych. Te publikacje zawierają błędy faktograficzne, a co gorsza nie odnoszą się do lat przed rokiem 1975.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Figura Najświętszej Marii Panny przy ul. Przemysłowej.

Na łuku ul. Fabrycznej w pobliżu Cukrowni Rejowiec stoi figura Matki Boskiej Różańcowej. Ufundował ją Józefat Jakub Budny w 1904 roku dla upamiętnienia 50 rocznicy ogłoszenia dogmatu **Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny** (*Immaculata Conceptio Beatae Virginis Mariae*).

Przystrojona figura na święto Bożego Ciała. 12 czerwca 1914 roku. Foto w zbiorach Bożeny i Janusza Łachowskich.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Zabytkowy napis na cokole figury Matki Bożej. Foto: Marcin Grel.

Na fotografii widać wyraźnie pagórek, który został zasypany a właściwie zalany odpadami poprodukcyjnymi z pobliskiej cukrowni. W pobliżu były tzw. odstojniki. Fotografia pochodzi ze zbiorów rodzinnych Wandy Sochackiej.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Na podstawie tej fotografii można ocenić prawidłową wysokość cokołu, jego kształt oraz pierwotne ogrodzenie. Fotografia pochodzi z zbiorów rodzinnych Wandy Sochackiej.

Za PRL-u zalano do szyn błotem defekacyjnym oraz warstwą ziemi gdyż w tym miejscu utworzono tzw. odstojniki po produkcyjne zakładu cukrowniczego. Na starej fotografii widać właściwe proporcje całej figury w raz z ogrodzeniem, które zostało zasypane za czasów rządów komunistycznych. Podczas prac konserwatorskich nie wyciągnięto zasypanej części cokołu, powodując tym samym całkowitą utratę jego proporcji.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Wyraźnie widać zasypany cokół i ogrodzenie.

Należy pochylić czoła przed wszystkimi tymi, którzy dbali o Nią i dbają na dal mimo 101 lat jej istnienia.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Wydarzenia z 2006 roku, które zaważyły na dalszym losie tego zabytku. *Staranowana figura Matki Bożej Różańcowej przez pijanego kierowcę uwidoczniło ogrom zniszczeń, jakich dokonał.* Poniżej jeden z przykładów z prasy lokalnej:

Zniszczona figura Najświętszej Marii Panny przy ul. Przemysłowej.

„Tygodnik chełmski" Nr. 33 7-13 sierpnia 2006 roku informował – (…) „w minioną środę [2] tuż przed godziną 23oo mieszkańcy osiedla przy ul. Fabrycznej w Rejowcu usłyszeli huk. Ford kierowany przez pijanego trzydziestoparolatka [3] nie wyrobił na zakręcie i uderzył w figurę Matki Bożej

(…) „Na szczeblu gminnym prawie natychmiast zapadła decyzja o odnowieniu uszkodzonej figurki, co poświadczył wójt Tadeusz Górski udzielając wypowiedzi dla **„Nowego Tygodnia"** Nr. 33 (51) 14- 20 sierpnia 2006 roku. (…) „ jej odnowieniem podjęli się mieszkańcy Rejowca Antoni Bukraba, Tadeusz Pręciuk i Paweł Cebrat. Prace nad jej naprawą będzie koordynował konserwator z Zamościa Mariusz Bubicz [4] *(red*)

Podczas prac konserwatorskich nie wyciągnięto zasypanej części cokołu, powodując tym samym całkowitą utratę jego proporcji.

Po zakończeniu prac konserwatorskich przez Antoniego Bukraba nastąpiło uroczyste ponowne poświęcenie figury Matki Boskiej w dniu 1.05.2007 roku o godz. 18-tej przez ks. Proboszcza Jerzynę.

---

[2] **Środa 2 sierpnia 2006r.**

[3] Jan K. lat 33, miał 1, 7 promila alkoholu w wydychanym powietrzu, tak wykazał policyjny alko test.

[4] Mariusz Bubicz specjalista z zakresu konserwacji kamienia i detalu architektonicznego

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Matka Boża bez mała dotyka głową do tego „stylowego" zadaszenia, tak, że na prawidłowe umocowanie areoli z gwiazd zabrakło miejsca, więc ją maksymalnie wychylono do przodu.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Końcowy efekt prac renowacyjno-konserwatorskich po paru miesącach. Dokonano ich przez szumnie zwanego „konserwatora kamienia" Antoniego Bukrabę. Figura Matki Bożej Różańcowej i cokół wydaje się być bardziej zniszczony niż po sławetmym wypadku. Nie dokonano nawet usunięcia resztek niebieskiej farby oraz renowacji zabytkowej tablicy.

Krzyż na mogile (prawdo-podobnie) Powstańców Styczniowych.

Kopiec ziemny położony na polu w odległości 0,5 km w kierunku północno-wschodnim od Rejowca , 70 m na zachód od szosy Chełm – Krasnystaw . Przez ludność miejscową nazywany ,, Mogiłą szwedzką,, , datowany wstępnie na okres średniowieczny . Obiekt wpisany do Rejestru Zabytków pod nr. KL. V- 7 / 41/ 68.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Rys. Anna Bronicka – rycina.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Widać kępę drzew na niewielkim wzniesieniu (kopcu) porośniętych krzewami tarniny. Jedni określają to miejsce, że jest to mogiła, w której leżą zwłoki powstańców styczniowych, inni, że to mogiła żołnierzy szwedzkich a jeszcze inni, że to mogiła kryjąca ludzi zmarłych w wyniku zarazy. Nie podają, kiedy i jaka to była zaraza. W każdym bądź razie nie było jak do tej pory solidnych badan naukowych odpowiadających w przybliżeniu na pytanie, co się w niej znajduje. Na razie pozostają tylko domysły. Postawiono w latach 80- tych krzyż. Intrygująca kępa leży na polu niedaleko szosy z Rejowca do Chełma – w pobliżu Rejowca. Znalazłem też i inny zapisek, który mówił: „Cmentarz powstańczy w formie kurhanu położony wśród pól, przy szosie Rejowiec-Chełm. Na cmentarzu prawdopodobnie spoczywają szczątki dwóch oficerów, kilku szeregowych powstańców, a także kilkunastu Rosjan.”

Zabytkowy krzyż u zbiegu ulic St. Zwierzyńskiego i Szkolnej.

Krzyż u zbiegu ulic: Szkolnej i Zwierzyńskiego, obok szkoły stoi nowy krzyż postawiony w Wielki Piątek 13 kwietnia 1979 roku, w tym samym miejscu, co poprzedni.

W hołdzie nauczycielom z Rejowca zamordowanym przez okupanta niemieckiego w latach II wojny światowej.

Po zakończeniu działań II wojny światowej społeczeństwo Rejowca wraz z uczniami i nauczycielami szkoły w Rejowcu upamiętniło pomordowanych pedagogów fundując wolnostojący pomnik przed szkołą. Pomnik wykonał w 1948 roku Piotr Mikołajczyk [5]. Ten niewielki obelisk był hołdem i upamiętnieniem zamordowanych przez Niemców nauczycieli ze szkół w Rejowcu. Na którym były wypisane nazwiska straconych. Zabrakło na tej liście pięciu nazwisk.

[5] Piotr Mikołajczyk – specjalizował się w wykonywaniu z betonu pomników nagrobnych na cmentarzu w Rejowcu .

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Pomnik poświęcony zamordowanym nauczycielom ze szkół Rejowca. Na fotografi fragment z widocznym napisem : „Pamięci tych, co zginęli z rąk okupanta niemieckiego ……”. Foto z czerwca 1961 roku.

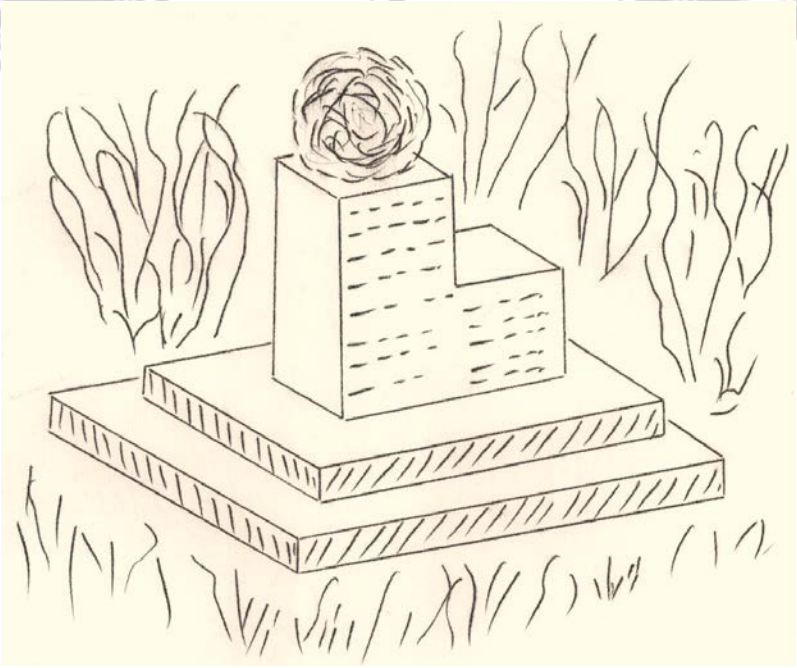

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Fragment dokumentacji:

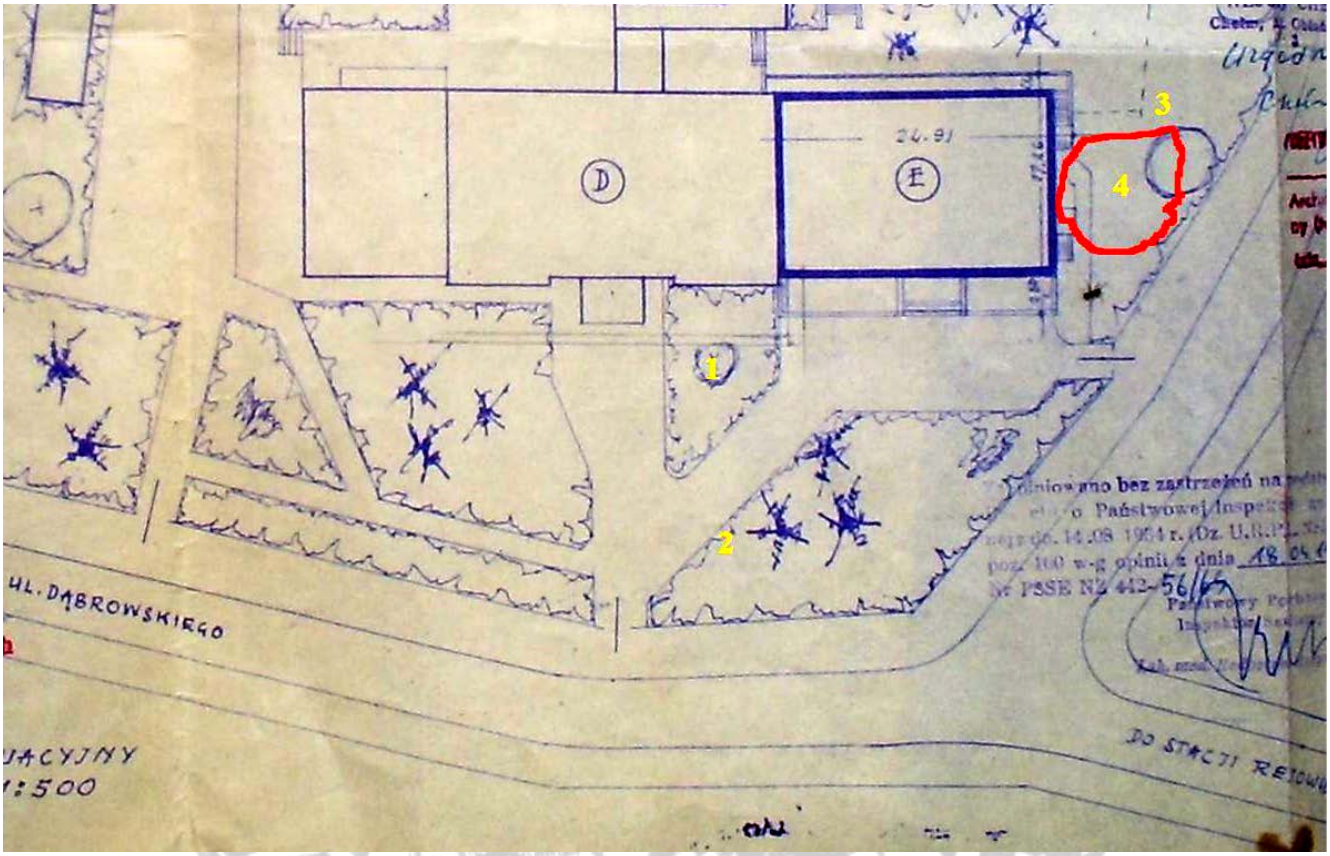

Wycinek z planu rozbudowy szkoły. Stan na 1964 rok. Rozmieszczenie alejek przed szkołą. Na kolorowa zostały oznaczone miejsca, w których stały zniszczone: **1**-*figura Matki Boskiej Różańcowej,* **2** *- pomnik upamiętniający zamordowanych nauczycieli w czasie okupacji ze szkół Rejowca,* **3**-*krzyż symbolizujący stare cmentarzysko,* **4** *-mogiły żołnierzy niemieckich z czasów II wojny światowej.*

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Tablica pamiątkowa na korytarzu parteru Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Reja w Rejowcu, na której „zapomniano" umieścić pięciu nazwisk nauczycieli narodowości żydowskiej.

Pamięci ofiar barbarzyństwa niemieckiego w latach 1939 – 1944.

Feliks Turewicz – kierownik nauczyciel
Kazimierz Sowa – kierownik nauczyciel
Antoni Mardoń - kierownik nauczyciel
Kazimierz Gaczoł – nauczyciel wychowawca
Zofia Zdunek - nauczycielka wychowawca
Józef Mazurek – nauczyciel wychowawca

Grono nauczycielskie, Uczniowie, Komitet Rodzicielski, Komitet Opiekuńczy

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Taki sam błąd popełniono na tablicy pamiątkowej wmurowanej na korytarzu parteru szkoły. Tablica zastąpiła usunięty pomnik [6]. Wystarczy porównać tablicę pamiątkową z wykazem, że wszyscy o wszystkich i wszystkim wiedzieli [7].

Aby uciszyć grupę osób niezadowolonych postawiono w pośpiechu wykonać tablicę i umieścić ją na korytarzu szkoły nie dbając o jej poprawność

Pełna lista nauczycieli, którzy ponieśli męczeńską śmierć z rąk niemieckiego okupanta.

Publiczna Szkoła Powszechna stopnia III Nr. 1 im. Henryka Dąbrowskiego
w Rejowcu

Gaczoł Kazimierz Józef

Kraft Calet

Mejerowa Gustawa
Rodowe Morgensztern siostra Rywki

Morgensztern Rywka

Sowa Kazimierz

Sztylerman Majer [8]

1 . Gaczoł Kazimierz – aresztowany 1 kwietnia 1941 roku – rozstrzelany w „Kumowej Dolinie" k/ Chełma dnia 18 kwietnia
2 . Kraft Calet - zamordowany w 1942 roku – narodowości żydowskiej .
3 . Mejerowa Gustawa – zamordowana w 1942 roku – narodowości żydowskiej.
rodowe Morgensztern - siostra Rywki
4 . Morgensztern Rywka [9] - zamordowana w 1942 roku – narodowości żydowskiej.

---

[6] Wolnostojący pomnik przeszkadzał w przebiegu alei, która miała prowadzić do północnego skrzydła szkoły. Został zniszczony – przewrócony i zakopany tam gdzie stał.
[7] Oparto na dokumentacji źródłowej , w posiadaniu autorów .
[8]- brak fotografii - w to miejsce wstawiono symboliczną postać z ogrodzenia pomnika upamiętniającego pomordowanych Żydów rejowieckich przez Niemców w czasie II wojny światowej. Monument znajduje się na terenie państwa Izrael, który wystawili uratowani z zagłady żydowscy mieszkańcy Rejowca.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

5. Sowa Kazimierz – kierownik szkoły, aresztowany 1 kwietnia 1941 roku – rozstrzelany w „Kumowej Dolinie" k/ Chełma, dnia 18 kwietnia 1941roku.

6. **Sztylerman Majer** - zamordowany w 1942 roku – narodowości żydowskiej.

Publiczna Szkoła Powszechna stopnia III Nr 2 w Rejowcu.

Mardoń Antoni

Mazurek Józef

Turewicz Feliks

Bruckowa Maria
rodowe Sznekówna

Zdunek Zofia

1 . Mardoń Antoni – kierownik szkoły, aresztowany 1 kwietnia 1941 roku – rozstrzelany w „ Kumowej Dolinie" k/ Chełma dnia 18 kwietnia 1941 roku .

2 . Mazurek Józef – aresztowany 1 kwietnia 1941 roku – rozstrzelany w Kumowej Dolinie" k/ Chełma dnia 18 kwietnia 1941 roku.

3. **Turewicz Feliks** – aresztowany 1 kwietnia 1941 roku – zmarł w Oranienburgu dnia 21 stycznia 1942 roku. O śmierci męża powiadomiono żonę w dniu 25 (28) stycznia 1942 roku.

4 . Bruckowa Maria - zamordowana w 1942 roku – narodowości żydowskiej.
rodowe Sznekówna

5. Zdunek Zofia – aresztowana 1 kwietnia 1941 roku – zamordowana na Zamku w Lublinie10 lipca 1941 roku.

Figura Matki Bożej przy szkole w Rejowcu.

[9] Tuż przed wybuchem wojny Rywka Morgensztern i Calet Kraft , zostali małżeństwem . Na początku 1942 roku Rywka urodziła córkę przy ulicy Pocztowej w Chełmie. Nie mogli jej zabrać do Rejowca. Mieszkali w pomieszczeniach nad Apteką . Poprosili sąsiadkę Halinę Madeńską o pomoc. Z narażeniem życia przywiozła je do Rejowca. W niedługim czasie Rywka, Calet i ich niemowlę zginęli w Gettcie Rejowiec.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

(Po raz pierwszy figura Matki Bożej przy szkole w Rejowcu.)

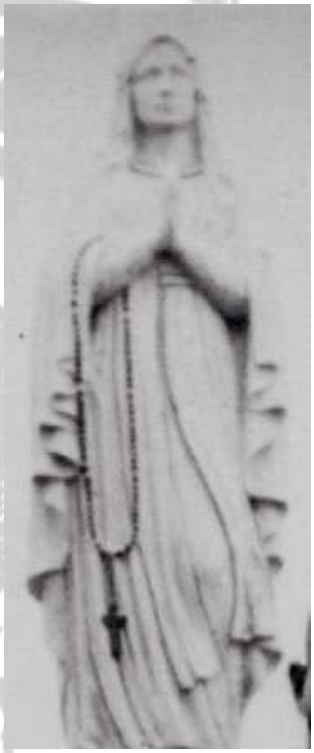

16 wrzesień 1934 rok. Figura Matki Bożej Różańcowej przy Szkole Powszechnej w Rejowcu – w dniu poświęcenia.

.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Rok 1935. Prace wiosenne przy Szkole Powszechnej w Rejowcu. W głębi widoczna figura Matki Bożej Różańcowej i dach prawosławnej kapliczki cmentarnej.

„W kwietniu 1943 roku oddział ukraińskich policjantów pod dowództwem Kaszczuka zajął pomieszczenia szkolne na kwatery. Ponad miesiąc zajęcia lekcyjne odbywały się w ograniczonym zakresie w pomieszczeniach zastępczych w różnych częściach Rejowca. Po odejściu Ukraińców ukazał się obraz zniszczeń, jakiego dokonali niechciani „lokatorzy". Rozkradziono lub zniszczono wszystko, co przedstawiało jakąkolwiek wartość. Nie oszczędzono księgozbioru, który praktycznie przestał istnieć. (Książki służyły za podpałkę do pieców). Zniszczeniu uległa figura Matki Bożej Różańcowej. Tuż przy płocie, od strony zachodniej posesji szkolnej, wykopali umocnienia ziemne (transzeje i stanowiska strzeleckie, które długo po wojnie były jeszcze widoczne."

(Po raz drugi figura Matki Bożej przy szkole w Rejowcu.)

Po zakończeniu II wojny światowej staraniem nauczycieli i uczniów wybudowano nowy cokół z następującym napisem : „ KRÓLOWO KORONY POLSKIEJ MÓDL SIĘ ZA NAMI 1945 „. Ustawiono na nim zupełnie nową figurkę - Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia. Mimo rządów ateistów i terroru lat stalinizmu stała niewzruszenie przez cały ten czas przed frontonem szkoły aż do połowy lat 60-tych.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Fotografia pod pomnikiem Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia*, przy szkole w Rejowcu.*

Komuniści od samego początku szukali dobrego i wiarogodnego pretekstu, aby ukrócić modlitwy i zdejmowanie czapek przed figurą a zarazem nie burzyć społeczności rejowieckiej. Nadarzyła się niepowtarzalna okazja w czasie prowadzonych prac przy rozbudowie szkoły o skrzydło północne. Wymyślono wówczas tłumaczenie, że figura przeszkadza w pracach budowlanych i uniemożliwia swobodne dojście oraz dojazd do budynku. Wiosną 1965 roku zapadła decyzja o usunięciu figury Matki Bożej. Nikt z dorosłych mieszkańców Rejowca mimo zaproponowanej sowitej zapłaty nie wyraził zgody na czynne uczestnictwo w tych pracach. Pod koniec kwietnia 1965 roku posłużono się młodzieżą licealną. Podpadniętym w szkole z byle powodu maturzystom postawiono ultimatum albo rozbiorą figurę albo nie zostaną dopuszczeni do egzaminu dojrzałości. Do tych prac dokooptowano i innych z poza uczniów tego liceum. Co wybrała młodzież?, Nietrudno odgadnąć. Łatwo poszło ze zdjęciem figury. Gorzej było z potężnym cokołem. [10] Który skutecznie opierał się próbom rozbicia młotami i łomem? Na solidnym cokole pozostały tylko ślady uderzeń widoczne do dnia dzisiejszego. Nadzorujący prace wpadli na pomysł, należy wykopać dół, przewrócić cokół i zakopać to, czego nie można było rozbić. Tak też uczyniono. Pracownik obsługi szkoły z polecenie dyrektora placówki pospiesznie wywozi na taczce figurkę na pobliski cmentarz parafialny. Czynności związane z burzeniem figury zostały zarejestrowane. Szczęśliwie dokumentacja zdjęciowa przetrwała do dnia dzisiejszego. W niszczeniu figury brali udział: nauczyciele nadzorujący: Ryszard B. , Mieczysław F., dyrektor szkoły Stanisław Z.. Woźny: Antoni W. - taczką wywiózł na cmentarz figurę Matki Bożej gdzie została ustawiona na grobie rodzinnym Kazimierza Rogowicza, jako element zdobniczy.. Młodzież: Jerzy W., Czesław S., Wojciech S., Jerzy Cz., Jan R., .

[10] Zniszczony został też pomnik pamięci pomordowanych nauczycieli ze szkół rejowieckich, stojący w niedalekiej odległości .

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

(Po raz trzeci figura Matki Bożej przy szkole w Rejowcu.)

W 1990 roku, kiedy to potomkowie zmarłych Rogowiczów postanowili ułożyć nowe płyty nagrobne. Okazało się, że Figurka przestała pasować do wystroju nowego pomnika. Wynikł problem, co zrobić z figurką. Zrządzeniem Opaczności zbiegło się to w czasie z przemianami, jakie dokonywały się w kraju po roku 1989. W śród nielicznej grupy nauczycieli Szkoły Podstawowej zrodziła się myśl, aby Matka Boża powróciła na swoje dawne miejsce przed szkołą. Materializacja pomysłu nastąpiła na początku listopada 1990 roku. W trakcie narady w gabinecie dyrektora szkoły Mieczysława F. w której oprócz nauczycieli brał udział ks. Władysław Borkowski. Proponowano różne rozwiązana techniczne, myślano o budowie cokołu z kamiennych otoczaków. Niespodziewanie jeden z nauczycieli Zdzisław K. ujawnił, że cokół jest i wie, w którym miejscu został zakopany gdyż obserwował i fotografował z ukrycia jego niszczenie. Na niektórych twarzach zarysowała się mina grozy. Jest świadek tamtych wydarzeń, jak to możliwe. Przecież wszystko miało być tajne. Czy zapamiętał wszystko dokładnie? Co teraz będzie?. Czy będzie mówić?. Czy po 25 latach wyjdzie na jaw, kto dokonywał aktu profanacji i na czyj rozkaz?. Nie dawano mu wiary. Poprosił o wyjście przed szkołę i łopatę. Bezbłędnie wskazał miejsce i po paru ruchach szpadlem, okazało się, że cokół rzeczywiście leży przed szkołą, pod cienką warstwą ziemi. Po naradzie, w indywidualnych rozmowach, prosili o nie ujawnianie, kto to zrobił. Tłumaczenia były różne. Najczęściej powtarzano, że zmuszono ich stosując perfidny szantaż. Słowa dotrzymał i nie ujawnił nazwisk.
Pytanie jednak pozostało, dlaczego niektórzy uczestnicy narady nie pamiętali a może nie chcieli pamiętać, że cokół został zakopany. Bali się, że zostaną skojarzeni z tamtym wydarzeniem. Może tak skutecznie wymazali z pamięci to, co się wtedy stało? Listopadowy czas naglił, gdyż zbliżał się okres zimowy. Mrozy mogły nadejść w każdej chwili należało się też śpieszyć i z innego powodu. Z każdym dniem narastały krytyczne opinie w śród części nauczycieli o celowości przywracania figury Matki Bożej przed szkołą. Próbowano na Radzie Pedagogicznej podjąć stosowną uchwałę zabraniającą tych prac. Nie udało się, mimo silnych wpływów ideologii lewicowej w rejowieckim środowisku szkolnym. Dnia 5 listopada 1990 roku w raz z młodzieżą szkolną odkopano cokół. Operacja wydobywania potężnego cokołu okazała się bardzo trudna. Dokonano tego w dniu 6 listopada 1990 roku. Skomplikowaną operacje przeprowadzili pracownicy cukrowni „Rejowiec" mający do dyspozycji ciężki sprzęt. Nad całością operacji czuwał kierownik działu transportu Henryk K. Cokół wydźwignięto, ale nie dało się jego całkowicie podnieść. Schodki cokołu musiały częściowo zostać w dole Zabetonowano je. Zrobiono opaskę ze zbrojonego betonu. Wszystkie czynności wykonywała niewielka grupa nauczycieli: Zdzisław K., Leszek S., Piotr M., Mirosław K., Jerzy W.,. Obecna wysokość cokołu jest niższa o około 40 cm. Nie przydatna na cmentarzu figurka została przeniesiona do pracowni plastycznej w Szkole Podstawowej i tam poddana zabiegom renowacji na ile pozwalały warunki rejowieckiej szkoły. Postać wykonana była z piaskowca, co stwarzało dodatkowe trudności. Wracając po 25 latach była w opłakanym stanie. Brakowało wielu elementów. Nikt jej przez ten czas nie konserwował, a czas robił swoje. Dyskutowano czy aby nie zakupić nowej figurki. Przeważyły racje historyczne. Nauczyciel Piotr M., podjął się trudnego zadania. W miarę możliwości przywrócił jej pierwotny wygląd. W dniu 12 listopada 1990 roku z wielkim trudem została ustawiona na cokole. Teraz zwrócona jest w kierunku wschodnim a nie jak pierwotnie południowym. Patrzy na wszystkich uczniów z obu szkół: podstawowej i gimnazjum. Takie usytuowanie, w tym samym miejscu, nikomu i niczemu jak widać nie mogło przeszkadzać. Tym samym zadano kłam twierdzeniom z roku 1965.

W dniu 8 grudnia1990 roku w święto Niepokalanego Poczęcia N.M.P ks. proboszcz Łysikowski z udziałem ks. wikarego i licznych wiernych dokonał aktu poświecenia figury. Dobiegł

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

czas tułaczki i zaniedbań. Matka Boża stoi jak dawniej, dodając otuchy dzieciom i dorosłym. Po roku 1990 zaczęła się tworzyć nowa tradycja. Manifestacje, rocznice patriotyczno-religijne rozpoczynano od uroczystego zgromadzenia przed figurą Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia. Wygłaszano okolicznościowe przemówienia, referaty. W tym symbolicznym miejscu często rozbrzmiewa hymn Narodowy. Figura Matki Bożej otaczana jest troskliwą opieką. Po odbudowie figury M.B. dyrektor szkoły Mieczysław F. Deklarował, że zostanie ufundowana tablica, na której zostaną wypisane ważniejsze daty związane z jej historią. Zapewnienia nie zostały zrealizowane. Wpływ miały na to czynniki obiektywne odszedł na emeryturę.

Niektóre fotografie autora tego artykułu.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Podnoszenie odkopanego cokołu figury Matki Bożej Różańcowej 6 *listopad 1990 rok.*

Uroczyste poświęcenie figury Matki Bożej przy Szkole Podstawowej w Rejowcu w dniu Święta Niepokalanego Poczęcia NMP dnia 08. 12.1990 roku.

Odbudowana figura Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia w dniu uroczystego poświęcenia przed szkołą w Rejowcu.

Copyright © 2017 Zdzisław Kalinowski

Tablicę ufundowała, Krystyna Szponer-Rejlich za pośrednictwem Piotra M. [11] Na mosiężnej tablicy widnieje napis autorstwa Piotra M. uzgodniony z Krystyną Szponer-Rejlich, następującej treści:

„ Ave Maryja. W tym oto miejscu w 1934 r. Staraniem pracowników cukrowni i mieszkańców Rejowca, została ustawiona figura Matki Bożej Różańcowej. Podczas II wojny światowej figura wraz z cokołem została zniszczona. W 1945 wzniesiono nowy cokół, na którym postawiono ponownie figurę M.B. Niepokalanego Poczęcia. W roku 1965 przewrócono i zakopano ten cokół, a figurą M.B. zaopiekował się pan Kazimierz Rogowicz stawiając ją na rodzinnym grobowcu. W listopadzie 1990 roku staraniem miejscowych nauczycieli figura ta wróciła przed szkołę i została ustawiona na odkopanym cokole. Poświęcenie odbyło się 8 grudnia 1990 r. W święto Niepokalanego Poczęcia N.M.P.

Fundatorzy tablicy
Krystyna Szponer–Rejlich
i rodzina Rogowiczów „

Tabliczkę umocowali na ścianie wschodniej cokołu figury Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia; Grzegorz S. i Piotr M.

Zamieszczone fotografie: odczynniki chemiczne użyto - naświetlony zwijany negatyw o czułości 19 DIN i papier fotograficzny Fotonbrom FBR 4 – 11CK pochodziły z roku 1989. Poddano obróbce w domowym laboratorium dnia 18.01. 2011roku.

[11] Szponer-Rejlich wyjechała z Rejowca do USA ponad 40 lat temu.